Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys
Datum
10.10.2018

Dnro
Dnr

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende U 74/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa –välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamiseksi

Yleistä

Komissio antoi 6 päivänä kesäkuuta 2018 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamiseksi (Regulation of The European Parliament and of the Council establishing the Connecting Europe Facility and repealing Regulations (EU) No 1316/2013 and (EU) No 283/2014).

Ehdotuksen taustalla on komission 2.5.2018 antamat ehdotukset EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2021-2027.

Komission kokonaisrahoituskehysehdotus sisältää ehdotuksen rahoituskehysasetukseksi, asetusehdotuksen ehdollisuuden luomisesta EU-varojen sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen välille, ehdotuksen toimielinten väliseksi sopimukseksi, ehdotuksen omia varoja koskevaksi päätökseksi sekä näitä kattavan tiedonannon ’Uudistunut talousarvio unionille joka suojelee, tarjoaa mahdollisuuksia ja puolustaa – Monivuotinen rahoituskehys vuosille 2021-2027’.

Tiedonannossa komissio toteaa unionin olevan uuden dynamiikan ajassa ja suurten haasteiden kuten teknologisen, demograafisen ja ilmaston muutosten edessä. Ympäristöministeriö pitää lähtökohtaisesti hyvänä sitä, että komission kehysehdotuksessa ympäristöön, vähähiilisyyteen ja ilmastonmuutokseen liittyvät painoarvot ovat kasvaneet. Erityisesti nämä painoarvot näkyvät koheesiopolitiikassa.

Ympäristöministeriö kannattaa esitettyjen EU-budjettilinjojen modernisoinnin periaatteiden toteuttamista EU:n rahoitusinstrumenteissa kautta linjan, vaikkakin korostaa että ympäristönäkökulmien huomioiminen hankkeissa on paljon myös kansallisesta valmistelusta ja painotuksista kiinni. Ilmaston osalta tärkeää on, että ehdotuksessa jatketaan ilmastonäkökulman valtavirtaistamista EU:n kaikille keskeisille politiikka-alueille ja ilmastorahoituksen painoarvon osuudeksi kokonaisrahoituksesta esitetään 25% nykyisen 20% sijaan. Rahamäärällisesti kasvu olisi noin 114 mrd. euroa.

Komission ehdotus verkkojen eurooppa –välineen perustamiseksi

Komissio antoi 6 päivänä kesäkuuta 2018 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi. Asetuksessa määriteltäisiin Verkkojen Eurooppa –välineeseen liittyvät edellytykset, menetelmät ja menettelyt, joiden mukaisesti Euroopan laajuisiin verkkoihin (TEN) myönnetään unionin rahoitustukea liikenteen, energian ja digitaalialan infrastruktuurihankkeiden tukemiseksi kaudella 2021-2027. Liikennesektorilla komission esityksessä on nostettu painopistealueeksi mm. liikenteen vähähiilisyys, mikä on ympäristöministeriön mielestä hyvä asia.

Ympäristöministeriö korostaa valtioneuvoston kannasta erityisesti rahoituksen painopisteen siirtämistä vähähiilisen liikenteen ja ilmastonmuutoksen torjunnan suuntaan. Suomen kannalta Pohjanmeren- Itämeren ydinkäytävän jatkaminen tuo rahoitusvälineen piiriin lisää potentiaalia ilmastotavoitteiden kannalta, jos rahoitusvälinettä kyetään hyödyntämään pääradan suunnan raideliikenteen kehittämiseksi ja sen kilpailukyvyn parantamiseksi maantieliikenteeseen nähden.

Puhtaasti pitkämatkaisen raideliikenteen kehittämisen lisäksi tulisi ympäristöministeriön mielestä hyödyntää myös TEN-T ydinverkon kaupunkialueiden solmupisteiden kehittämiseen liittyvien hankkeiden tukikelpoisuutta. Kaupunkiseudut ovat ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisessä roolissa, ja TEN-T ydinverkon kehittämisellä ja seudullisen liikennejärjestelmän kestävyydellä on todennäköisesti yhteisiä intressejä.

Seuraavan TEN-T –suuntaviivapäivityksen yhteydessä mainitun Jäämeren radan osalta ympäristöministeriö toteaa, että hankkeeseen liittyy liikenteellisten tarpeiden lisäksi runsaasti ympäristöllisiä ja kulttuurillisia näkökulmia, jotka edellyttävät huolellista vaikutusten arviointia niin kaavoituksen kuin muidenkin menettelyjen osalta. Hankkeen vaihtoehtoja ja niiden toteutuskelpoisuutta tarkastellaan parhaillaan Lapin maakuntakaavoituksessa.

Yleisesti ilmastorahoituksesta

Komissio esittää ilmastoystävällisen politiikan vahvistamista kaikissa EU-rahoitusta saavissa ohjelmissa ja ilmastorahoitusosuuden nostamista nykyisen rahoituskehyskauden 20 prosentista 25 prosenttiin seuraavalla rahoituskehyskaudella. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että EU-rahoitus osaltaan tukee EU:n 2030 ilmastotavoitteiden ja samalla Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden saavuttamista. Ministeri Tiilikainen oli yksi 14 allekirjoittajasta, jotka maaliskuun 2018 ympäristöneuvon yhteydessä julkistivat julkilausuman, jossa painotettiin ilmastorahoituksen merkitystä EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä (allekirjoittajat: DK, DE, LU, PT, BE, NL, SE, SI, UK, IT, ES, FR, AU, FI). Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan olisi myös tärkeää huolehtia siitä, että EU:n rahoituskehysten puitteissa ei rahoitettaisi ilmastotavoitteiden kannalta haitallisia hankkeita.

Lausunnon laativat:

Kehittämisjohtaja Juho Korpi
Ympäristöneuvos Petteri Katajisto